

TMR VIII historik

TMR VIII var en transportabel komplett radiostation som snabbt kunde förflyttas, upprättas och brytas.

Den 28/9 1938 undertecknades kontraktet mellan Kungl. Flygförvaltningen och svenska radioaktiebolaget om köp av 5 kompletta markradiostationer till ett pris av 29 100 kr/st.

25/7 1939 beställs ytterligare 14 kompletta TMR VIII till en kostnad 33 000/st.

Den första serietillverkade TMR VIII levereras till F1 Västerås den 24/5 1940.

3/9 1940 beställer KFF ytterligare 12 TMR VIII för en kostnad av 51 600 kr/st.

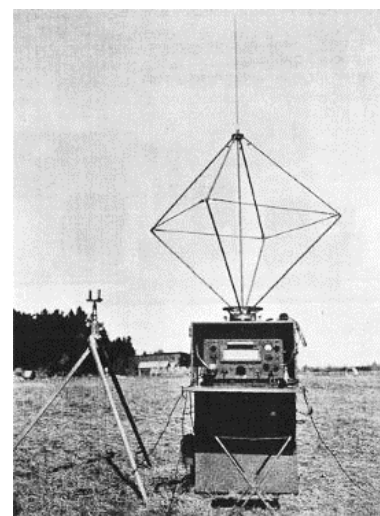
I en fördelningsskrivelse från den 15/4 1941 anges att 31 radiostationer typ TMR VIII levererats. Varav 3 till Finland (individnummer 25, 26 och 27).

Den 25/11 1944 fanns 28 TMR VIII redovisade för det svenska flygvapnet.

I TMR VIII transporterades en pejltrustning, Tmrp II, som skulle upprättas på ett avstånd av minst 500 m från radiostationen. Från Tmrp II fanns möjlighet att fjärrmanövrera sändaren i TMR VIII.

I CFV skr den 23/6 1968 nr H 310:50443 anges att TMR VIII skall tagas ur krigsorganisationen.

Denna TMR VIII är den enda bevarade och tillhör Flygvapenmuseum.

Tekniska data om TMR VIII

Fordonet

VOLVO 2,5 tons lastbilschassi

Karosseri av bulldogstyp

Vikt 5600 kg

Motor 75 - 85 hk

Strömförsörjning

Växelströmgenerator som drivs av bilens motor och som strömförsörjer sändare och mottagare.

Laddningsaggregat bensindriven likströmgenerator på ca 300W för bl a laddning av bilens batteri då motorn inte är igång. Batteri 12V och 195 Ah för start av motorn, belysning och vid behov drift av mottagare.

Sändaren

TYP SRA AXP 140

Flerkretssändare för långvåg- och kortvåg

Uteffekt 1000W vid telegrafi och 250W vid telefoni

Frekvensområde 300 - 600 samt 2500 - 5000 kc/s.

Modulation A1, A2 och A3.

Cirka 1000W antenneffekt vid A1 och 250W vid A2 och A3. För sändarens modulering vid A3 kan antingen en kristallmikrofon eller fälttelefon användas.

Kristallstyrning inom kortvågsområdet.

Mottagare

Typ Mrm 5 (Hammarlund "Super pro").

Två mottagare monterade i ett stativ tillsammans med två högtalare.

5 frekvensområden. 10 - 5,0 Mc/s, 5 - 2,5 Mc/s, 2500 - 1160 kc/s, 1160 - 540 kc/s och 400-200 kc/s.

Bandbredd reglerbar mellan 40 dB vid ± 5 kc/s och 40 dB vid $\pm 13,5$ kc/s.

Antennanläggning

En på taket monterad stegmast fällbar 12 m hög i 4 sektioner, 5 sändarantenn, en mottagarantenn och ett motviktsnät. Stegmasten är isolerad från taket och ansluten till sändarens antenngenomföringsisolator.

Stegmasten är alltså en vertikalantenn.

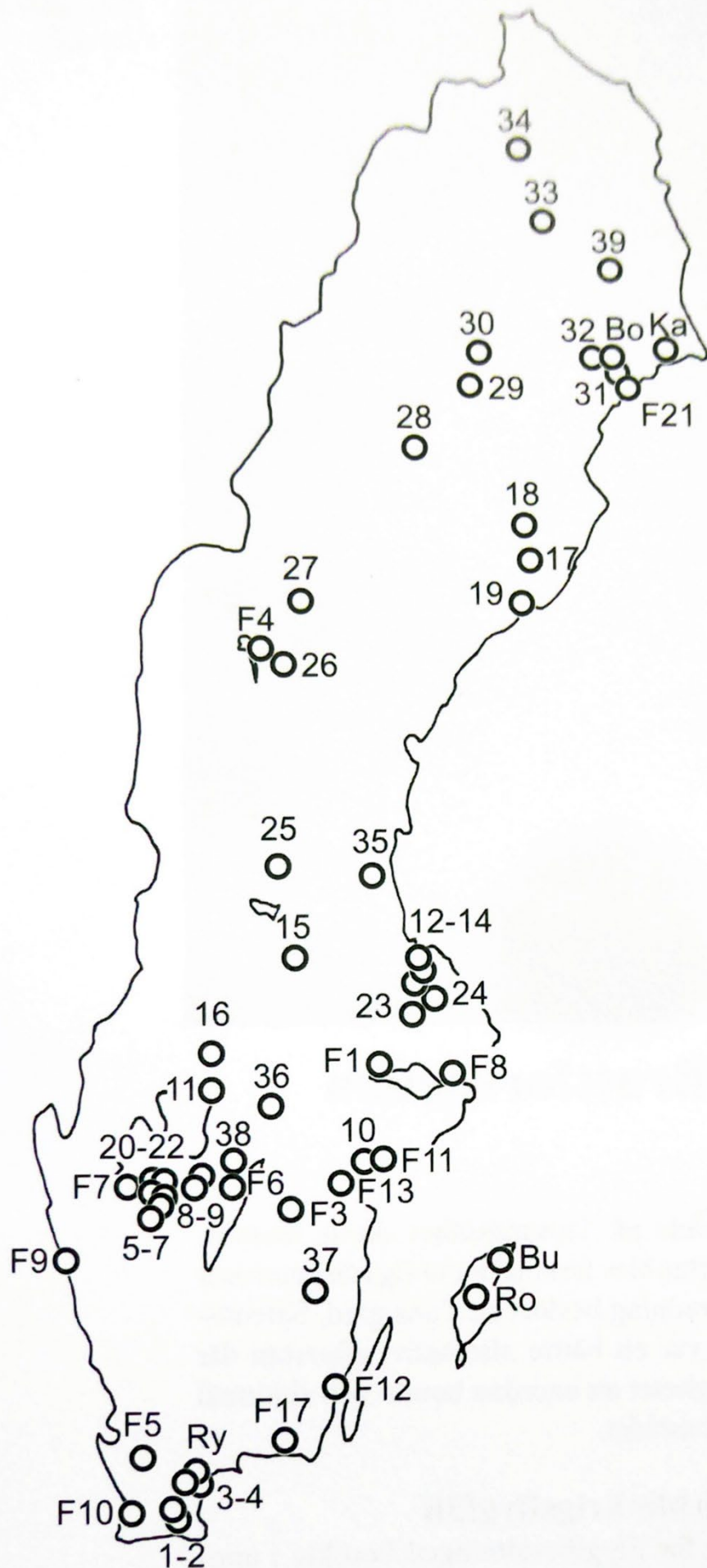
Mottagarantennen är fäst i toppen på stegmasten och isolerad från denna med ett antal äggisolatorer.

Krigsbaser under beredskapstiden 1926-1945

Flygvapnets 28 st TMR VIII var placerade på våra krigsflygfält för radiokommunikation mellan mark/mark och våra flygplan med morse-signalering samt senare krav på telefoniförbindelse mellan divisionschef och flygplan i luften.

F1	Västerås	Arboga (CVA)
F3	Malmen	Bunge
F4	Frösön	Eslöv
F5	Ljungbyhed	Havgård
F6	Karlsborg	Kalix
F7	Såtenäs	Roma
F8	Barkarby	Ystad
F9	Säve	
F10	Ängelholm	
F11	Nyköping	<u>Sjöflygstationer</u>
F12	Kalmar	F2 Hägernäs
F13	Norrköping	Fårösund
F14	Halmstad	Hårsfjärden
F15	Söderhamn	Hindås
F16	Uppsala	Luzerna
F17	Ronneby	Mjörn
F18	Tullinge	Norrtälje
F21	Kallax	Torslanda

Fält 1	Björka	Fält 21	Ekgården
Fält 2	Sövdeborg	Fält 22	Sävare
Fält 3	Ripa	Fält 23	Sundbro
Fält 4	Everöd	Fält 24	Sommaränge
Fält 5	Badened	Fält 25	Tallhed
Fält 6	Hasslösa	Fält 26	Optand
Fält 7	Jonstorp	Fält 27	Hallviken
Fält 8	Mockeltorp	Fält 28	Hedlunda, Gunnarn
Fält 9	Kyrketorp	Fält 29	Storberg
Fält 10	Enstaberga	Fält 30	Malmesjaure
Fält 11	Ölme	Fält 31	Unbyn
Fält 12	Väsby	Fält 32	Övre Heden
Fält 13	Gryttjom	Fält 33	Kavaheden
Fält 14	Nygård	Fält 34	Kalixfors
Fält 15	Rommehed	Fält 35	Mohed
Fält 16	Brattforsheden	Fält 36	Åkerby
Fält 17	Vännäs	Fält 37	Hultsfred
Fält 18	Lund	Fält 38	Humsjöhult, Forsvik
Fält 19	Olofsfors	Fält 39	Naisheden
Fält 20	Björnegården	Fält 40	Riksten, Tullinge

Radiostridsledning från marken till flygplan under beredskapstiden.

Begreppet ”Stridsledning med radio” förekom först under 1940-talet men funktionen förekom tidigare.

I en skrivelse från 1931 anges hur man kodat från marken med radiotelegrafi kan överföra information till jaktflyget om ett fientligt mål.

Den Optiska Luftbevakningen rapporterade läge, höjd och kurs på de fientliga flygplanen som skickades till signalisten i TMR VIII via telefon, han skickade informationen vidare till flygplansbesättningen enligt BHK.

Överföringen gjordes på våglängden 90 m med telegrafi, med en treställig nyckel BHK.

B = Den bäring i vilken fientliga flygplan observerats / i förhållande till den signalerande radiostationen / enligt nedanstående tabell.

H = Fientliga flygplanens höjd.

K = Fientliga flygplanens kurs.

Denna treställiga signal gives upprepade gånger i långsam takt (cirka 40 takt) med 5 sekunders uppehåll mellan varje tecken.

Något anrop gives ej, men då jaktgruppen befinner sig i luften och signalering förväntas att äga rum, skall då och då givas åtskillnadstecken (--- - - - ---) för att radiomottagaren i flygplanet ska kunna hållas rätt inställd.

Morse-tecken	B = Bäring	H = Höjd	K = Kurs
t	Mellan N-NO	Under 300m	Mellan N-NO
m	NO-O	Mellan 300 - 1000 m	NO-O
c	O-SO	1000 - 2000	O-SO
n	SO-S	2000 - 3000	SO-S
d	S-SW	3000 - 4000	S-SW
g	SW-W	Över 4000	SW-W
k	W-NW		W-NW
z	NW-N		NW-N

Exempel: c m k   c m k   c m k

Vädret vid basen samt andra order till besättningen i flygplanen kunde också telegraferas från TMR VIII radiobuss som var baserade på våra krigsflygfält.

Ovanstående är uppgifter från Antero Timofejeff som på Flygdagen i Uppsala var en av "guiderna" för Tmr VIII:an som fanns på fältet.

Antero gick Flygvapnets Signalskola (FSS) i Halmstad 1964 till 1966 och utbildades då bl a på Tmr VIII. En kurskamrat till Antero var då Hans Bruno som sammanställt detta dokument.

Antero hamnade på F 21 efter utbildningen och omskolade sig sedan till Radarjaktledare (Rrjal).

Antero finns numer på [Robotmuseet i Arboga](#) där han engagerat sig för framtagningen av en J35 simulator. Dessutom har han varit med att ta fram en avdelning för att visa upp lite stridsledning (stril).

Hans Bruno har sedan början på 2000-talet varit inblandad i [Försvarets Historiska Telesamling](#) (FHT) och varit med att ta fram deras hemsida tillsammans med några andra tidigare försvarsanställda och FMV anställda. Hans sköter om hemsidan.

Bilden ovan innehåller Antero och Hans samt [Tmr IX](#), [Tmr X](#) och [Fmr 12B](#). Dessutom finns det med en [fjärskriftmaskin 508](#).